

7-1-1976

การระบาดของโรคท้องร่วงจากเชื้อ *Vibrio parahemolyticus* ในกรุงเทพมหานคร

นิพนธ์ อุดมสันติสุข

ทุม ขุนนาค

สมใจ เจริญสุขประยูร

นราทร ธรรมบุตร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal>

 Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

อุดมสันติสุข, นิพนธ์; ขุนนาค, ทุม; เจริญสุขประยูร, สมใจ; and ธรรมบุตร, นราทร (1976) "การระบาดของโรคท้องร่วงจากเชื้อ *Vibrio parahemolyticus* ในกรุงเทพมหานคร," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 20: Iss. 3, Article 5.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal/vol20/iss3/5>

This Case Report is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การระบาดของโรคท้องร่วงจากเชื้อ *Vibrio parahemolyticus* ในกรุงเทพมหานคร

นิพนธ์ อุดมสันติสุข* ทุม บุนนาค*
สมใจ เจริญประยูร* นราทร ธรรมบุตร*

เชื้อ *Vibrio parahemolyticus* แยกได้ครั้งแรกในประเทศไทยจากผู้ป่วยมีอาการท้องร่วงจากอาหารเป็นพิษ³ ต่อมาก็มีรายงานว่าจะพบได้ในปลาสดหลายชนิด^{2,5} ที่นำมาประกอบอาหาร เชื้อนี้ทำให้เกิดโรคท้องร่วง จึงจัดเป็นจุลชีพชนิด enteropathogenic ชนิดหนึ่ง แต่ก็มีรายงานว่าบางชนิดก็ไม่จัดเป็น enteropathogenic⁸ เชื้อชนิดที่แยกได้จากอุจจาระผู้ป่วยมักเป็น *Vibrio hemolyticus* ซึ่งให้ผลบวกกับปฏิกิริยา Kanagawa ส่วนชนิดที่แยกได้จากอาหารทะเลมักเป็น *Vibrio nonhemolyticus* ซึ่งให้ผลลบกับปฏิกิริยา Kanagawa

ความสัมพันธ์ระหว่างจุลชีพชนิดที่ทำให้เกิดพยาธิสภาพในคนกับปฏิกิริยา Kanagawa ยังอธิบายไม่ได้แน่ชัด เพราะบางคนเมื่อแยกจากผู้ป่วยทันทีจะให้ผลบวก แต่ในเวลาต่อมากลับให้ผลลบ⁸

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 มีรายงานผู้ป่วย 12 คน มีอาการโรคท้องร่วงเด่นชัดคือท้องร่วง อาเจียน ภาวะขาดน้ำ แพทย์ประจำหน่วยควบคุมโรคประจำสถานีบินลอนดอน

ประเทศอังกฤษ ต้องส่งผู้ป่วย 3 คน ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล⁶ แต่อาการหายเร็วเรียบร้อยภายใน 5 วัน ซึ่งสรุปได้ว่าโรคท้องร่วงเกิดจากอาหารเป็นพิษ สามารถแยกเชื้อ *Vibrio parahemolyticus* ได้จากเนื้อปู ซึ่งใช้ปรุงอาหารจากท่าอากาศยานดอนเมือง และอาการเกิดขึ้นประมาณ 8 ชั่วโมง หลังรับประทานอาหาร⁴

รายงานผู้ป่วย

ผู้ป่วยโรคท้องร่วง 55 คน เป็นนักทัศนาวุธชาวญี่ปุ่นจากจำนวนทั้งหมด 72 คน เริ่มเกิดอาการประมาณ 8 ชั่วโมง หลังรับประทานอาหารเย็น ซึ่งมีปลาดิบร่วมอยู่ด้วย และรายสุดท้ายเกิดอาการประมาณ 33 ชั่วโมงหลังรับประทานอาหาร

ผู้ป่วยมีอาการท้องร่วง ถ่ายอุจจาระตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป ปวดท้องลักษณะบีบเกร็งเป็นระยะๆ คลื่นไส้ อาเจียน เมื่อตรวจร่างกายพบมีอาการขาดน้ำชัดเจน กระวนกระวาย ฟังได้ยินเสียงบิปรูดของลำไส้เพิ่มขึ้นมาก อาการและอาการแสดงของผู้ป่วย แสดงตามตารางที่ 1

* แผนกจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงอาการและอาการแสดงของผู้ป่วย

ผู้ป่วย (ราย)	อาการและอาการแสดง						จำนวนครั้งของการถ่ายอุจจาระ			
	ไข้	คลื่นไส้	คลื่นไส้และ อาเจียน	ปวดท้อง	ภาวะ ขาดน้ำ	ปวดศีรษะ	5	6	7	มากกว่า 7
55	3	10	40	45	5	10	5	4	5	42

ผลการตรวจอุจจาระที่แผนกจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตรวจได้เพียง 15 จาก 55 ราย เนื่องจากผู้ป่วยไม่ให้ความร่วมมือ ลักษณะอุจจาระทุกรายเป็นน้ำไม่มีเลือดปน เพาะเชื้อขึ้นเฉพาะ *Vibrio parahemolyticus* และให้ผลบวกกับปฏิกิริยา Kanagawa แต่ไม่สามารถแยกชนิด (Untypable) ได้ เมื่อทำการทดสอบความไวต่อยาปฏิชีวนะ พบว่าไวต่อยาเหล่านี้ คือ Bactrim, Chloramphenicol, Tetracycline, Colistin, Cephalothin, Gentamycin และ Tobramycin sulfate

เนื่องจากผู้ป่วยทุกรายมีภาวะขาดน้ำไม่มาก จึงไม่จำเป็นต้องให้น้ำทางหลอดเลือดดำ เมื่อให้การรักษาดมอาการก็มีอาการดีขึ้นในระยะประมาณ 10 ชั่วโมงต่อมา

วิจารณ์

Vibrio parahemolyticus เป็นแบคทีเรียที่พบได้บ่อยในพวกอาหารทะเล เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคท้องร่วงได้ ในผู้ที่รับประทานอาหารทะเลไม่สุกเพียงพอ การปรุงอาหารที่ถูก

วิธีและการเก็บอาหารทะเลแช่เย็นในอุณหภูมิที่เย็นจัด ๆ ตลอดเวลาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง⁶ มีรายงานจากประเทศญี่ปุ่นว่าเคยมีการระบาดอย่างรุนแรงและทำให้ผู้ป่วยถึงแก่กรรม ซึ่งพบว่าได้รับเชื้อจากการรับประทานปลาซาร์ดีนตากแห้งหมัก⁴ มีรายงานจากประเทศออสเตรเลีย¹ ขณะมีการระบาดของโรคพบเชื้อจากกุ้งและปูทะเลที่มักจะแช่เย็นจนแข็งแล้ว สำหรับในประเทศไทยเคยมีการระบาดในเขตเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี และบริเวณใกล้เคียง ในปี พ.ศ. 2514 มีผู้ป่วย 903 ราย แต่ผลการเพาะเชื้อยืนยันได้เพียง 32 ราย⁹

เนื่องจากเชือนี้มีชีวิตสั้นมาก ประมาณ 12-15 นาทีที่เท่านั้นในอุณหภูมิ 37° ซ จะนั้นในการระบาดแต่ละครั้งจะต้องมีผู้ป่วยจำนวนมากเชื้อจึงจะแพร่กระจายได้

แผนกจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถแยกเชื้อชนิดนี้ได้จากอุจจาระของผู้ป่วยโรคท้องร่วงได้เป็นครั้งแรกแต่เป็นชนิดที่ "Tytable"^{๕,๗}

สรุป

รายงานการระบาดของโรคท้องร่วงจากเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* ชนิด "Untyptable" ในกรุงเทพมหานคร จากอาการและอาการแสดงในผู้ป่วยและมีหลักฐานยืนยันโดยการเพาะเชื้อจากอุจจาระ เข้าใจว่าต้นกำเนิดของเชื้อมาจากอาหารทะเล ดังนั้นการปรุงอาหารจากอาหารทะเลจำเป็นต้องระมัดระวังเพื่อป้องกันโรคท้องร่วงดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

1. Battey YM, Wallace RB, Allan BC, et al : Gastroenteritis in Australia caused by A Marine Vibrio. Med J Aust 1:430, 70
2. Colwell RR, Lovelance TE, Wan L, et al : Vibrio parahaemolyticus isolation. Identification, classification and ecology. J Milk Food Technol 36: 202, 73
3. Fujino T, Okuno J, Nakada D, et al : On the bacteriological examination of shirazu food poisoning. Med J Osaka Univ 4:299, 53
4. International notes : In morbidity and mortality weekly report. 21:no. 12, 72
5. Miyamoto Y, Nakamura K, Takizawa K : Seasonal distribution of oceanomonas spp. halophilic bacteria in the coastal sea. Its significance in epidemiology and marine industry. Japan J Micro 6:141, 62
6. Peffers As, Bailey J, Barrow GI, et al : Vibrio parahaemolyticus gastroenteritis and international air travel. Lancet 1:143-5, 73
7. Sakazaki R, Iwanami S, Fukumi H : Study the enteropathogenic, facultatively halophilic bacteria, vibrio parahaemolyticus. I. Morphological, cultural and biochemical properties and its taxonomical poison. Jap J Med Sci Biol 16:161, 63
8. Sakazaki R, Tamura K, Kato K, et al : Studies on the enteropathogenic facultatively halophilic bacteria, vibrio parahaemolyticus III, enteropathogenicity. Jap J Med Sci Biol 21:325, 68
9. สุวิช ราชจำเริญสุข และคณะ : สารสมาคมปราชญ์สัตววิทยาและอายุรศาสตร์เขตร้อน ปีที่ 3, 1 มีนาคม 2515, หน้า 3